

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1951/52 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.; given Stockholms slott den 9 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen äskas anslag till kostnader för arbetslöshetens bekämpande, överflyttning av arbetskraft, arbetsvård åt partiellt arbetsföra, arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet samt främjande av företagsverksamhet.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars
1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 52—55, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 såsom reservationsanslag beräkna till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. 17 600 000 kronor, till Kostnader för överflyttning av arbetskraft 3 000 000 kronor, till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet 100 kronor samt till Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. 1 500 000 kronor.

I skrivelse den 12 januari 1951 har arbetsmarknadsstyrelsen framlagt slutligt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1951/52.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling.

Till en början torde få lämnas av arbetsmarknadsstyrelsen upprättade redogörelser för arbetsmarknaden under 1950 och för den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under 1951. Därefter torde anslagsfrågorna få behandlas. I samband därmed redovisas vissa förslag, som framlagts av 1950 års besparingsutredning i dess den 14 november 1950 dagtecknade promemoria angående femte huvudtiteln.

Arbetsmarknaden under år 1950.

Arbetsmarknaden kännetecknades under 1950 av minskad arbetslöshet och en ökad spänning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Tendenserna voro emellertid icke enhetliga. Skärpningen i arbetsmarknadsläget hänförde sig huvudsakligen till den manliga arbetskraften, medan efterfrågan på kvinnlig arbetskraft i allmänhet företedde en avmattning. Förändringarna i förhållande till 1949 synas främst ha påverkats av export-

konjunkturen och den ökade byggnadsverksamheten i tätorterna. Läget på bostadsmarknaden försvårade därjämte en interlokal omflyttning av arbetskraft, vilket torde ha bidragit till skärpningen i arbetsmarknadsläget särskilt på de större industriorterna.

Antalet arbetsanmälda utlänningar visade även under 1950 en mindre ökning, huvudsakligen beroende på tillströmning av finsk arbetskraft. Största ökningen kom på den manliga arbetskraften.

I det följande lämnas en kortfattad översikt av utvecklingen inom olika näringsområden. En utförligare redogörelse för utvecklingen under 1950 kommer att lämnas i styrelsens årsberättelse. Styrelsen hänvisar även till den arbetsmarknadsöversikt, som ingår i nationalbudgeten för år 1951.

Jord- och skogsbruk. Den hos arbetsförmedlingsorganen anmälda efterfrågan på stadigvarande anställd arbetskraft till jordbruket visade under 1950 en fortsatt minskning. Däremot förekom en mindre ökning av efterfrågan på tillfällig arbetskraft. Orsaken härtill synes främst ha varit utökningen av betarealen och de ogynnsamma väderleksförhållandena under betupptagningen. Behovet av säsongarbetare, främst till betskötseln, tillgodosågs i viss utsträckning genom rekrytering av dansk och finsk arbetskraft. Efterfrågan på arbetskraft till skogsbruket, vilken under avverkningssäsongen 1949/50 visade en avmattning, ökade kraftigt under hösten 1950, och på flera håll framträdde svårigheter att tillgodose efterfrågan.

Industri. Den avmattning i efterfrågan på arbetskraft, som kännetecknade arbetsmarknadsläget inom stora delar av industrien under 1949, efterträddes under 1950 av en ökad spänning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Utvecklingstendenserna voro emellertid icke enhetliga. Skärpningen i arbetsmarknadsläget hänförde sig helt till den manliga arbetskraften, medan efterfrågan på kvinnlig arbetskraft visade avmattning. Sistnämnda förhållande får ses mot bakgrunden av den skiljaktiga sysselsättningsutvecklingen inom olika branscher. Till stor del synes utvecklingen under 1950 ha inneburit en förstärkning av vissa av de tendenser, som framträdde under 1949, innebärande en stigande sysselsättning inom exportindustrien jämsides med en vikande sysselsättning inom en stor del av konsumtionsvaruindustrien. En ökning av antalet sysselsatta ägde också rum inom de branscher, vilka påverkades av den kraftigt ökade byggnadsverksamheten.

Läget på bostadsmarknaden synes särskilt för vissa delar av verkstadsindustrien samt för järnbruken ha begränsat utrymmet för en större nettoökning av arbetsstyrkan. Härtill har kommit den begränsning, som knappheten på yrkesutbildad arbetskraft utgjort. Endast i mindre utsträckning har det varit möjligt att tillgodose behovet av yrkesarbetare genom utländsk arbetskraft. Den tilltagande knappheten på dylik arbetskraft även i Tyskland och Italien har försvårat möjligheterna till en rekrytering i dessa länder.

Byggnadsverksamhet. Inom byggnadsverksamheten skedde en kraftig sysselsättningsökning under 1950. Arbetslösheten inom byggnadsfacken sjönk

väsentligt i förhållande till 1949, och särskilt under högsäsongen framträdde på flera håll brist på byggnadsarbetare.

Samfärdsel. Inom gruppen landtransport förelåg under 1950 en mycket kraftig efterfrågan på arbetskraft. Denna torde bl. a. få ses mot bakgrunden av den växande utrikeshandeln, vilken särskilt påverkade stuveriverksamheten, samt den ökade byggnadsverksamheten. Även inom sjöfarten var efterfrågan på arbetskraft stor.

Handel. Sysselsättningsförändringarna inom detta område torde ha varit relativt små och inom detaljhandeln väsentligen bestämt av tillkomsten av nya butiker. Utvecklingen inom partihandeln torde delvis ha påverkats av den ökade utrikeshandeln. Arbetsmarknadsläget kännetecknades av en viss skärpning av efterfrågan på lagerpersonal, medan efterfrågan på butikspersonal visade någon minskning i förhållande till utbudet av arbetskraft.

Allmän tjänst. Särskilt inom skolväsendet och sjukvården torde en ökning av antalet sysselsatta ha ägt rum. Efterfrågan på folkskollärare samt på sjukvårdsbiträden kunde dock i allmänhet tillgodoses utan större svårigheter. Däremot förelåg fortfarande underskott på läroverkslärare även om på sjuksköterskor.

Husligt arbete. Arbetsmarknadsläget inom detta område kännetecknades av en fortsatt minskning av efterfrågan på fast anställda hembiträden. Även efterfrågan på tillfällig arbetskraft visade en vikande tendens. Liksom inom flertalet övriga kvinnliga arbetsområden framträdde en mindre lättnad i arbetsmarknadsläget.

Den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under år 1951.

Med hänsyn till de tendenser, som f. n. känneteckna den ekonomiska utvecklingen, synes en fortsatt hög sysselsättningsnivå sannolik under 1951. Detta hindrar icke, att en mindre avmattning i efterfrågan på arbetskraft är tänkbar som följd bl. a. av den beslutade begränsningen av byggnadstillståndsgivningen och en sannolikt något minskad efterfrågan på vissa konsumtionsvaror. Här bortses då från de återverkningar på arbetsmarknaden, som en skärpning av det utrikespolitiska läget kan få. En avmattning i efterfrågan på arbetskraft inom vissa branscher kan, med hänsyn till de svårigheter en omflyttning av arbetskraft i många fall möter till följd av bl. a. läget på bostadsmarknaden, närmast väntas medföra lokala skiljaktigheter i arbetsmarknadsläget. Åtgärder i arbetslöshetsmotverkande syfte kunna därför bli erforderliga inom lokalt begränsade områden, även om arbetsmarknadsläget allmänt sett kännetecknas av hög sysselsättning.

Beträffande den sannolika utvecklingen inom olika näringsområden må följande anföras.

Då en minskad efterfrågan på arbetskraft till byggnadsverksamheten kan väntas påverka avflyttningen från landsbygden, torde man möjligen kun-

na räkna med ett något lättare arbetsmarknadsläge för jordbruket än under nästföregående år. Efterfrågan på fast anställd arbetskraft kan väntas komma att visa fortsatt minskning. Beträffande efterfrågan på tillfällig arbetskraft är det svårt att uttala sig, innan klarhet vunnits om betodlingens omfattning. Man synes dock icke ha anledning vänta några större förändringar på denna del av arbetsmarknaden. Inom skogsbruket kan man för den del av året, som hänför sig till innevarande avverkningssäsong, räkna med hög sysselsättning. Beträffande sysselsättningsutvecklingen under nästkommande avverkningssäsong är det nu omöjligt att utsäga något. Skulle en nedgång i avverkningarna inträffa, kan detta särskilt väntas påverka arbetsmarknadsläget i övre Norrland. Utvecklingen inom detta område måste därför följas med uppmärksamhet, så att ev. erforderliga åtgärder i arbetslöshetsmotverkande syfte i tid kunna förberedas.

Beträffande industrien synes en fortsatt stigande sysselsättning sannolik inom framför allt exportindustri samt sådana branscher, vilka påverkas av ökade försvarsbeställningar. Särskilt inom vissa delar av verkstadsindustrien synes man ha anledning räkna med en stor efterfrågan på arbetskraft. Däremot är en vikande sysselsättning och en något minskad efterfrågan på arbetskraft tänkbar inom somliga konsumtionsvaruindustrier med avsättning på hemmamarknaden. Sysselsättningen inom byggnadsämnesindustrien kan med hänsyn till utvecklingen inom byggnadsverksamheten antagas bli i stort sett oförändrad. Då en väsentlig del av efterfrågan på arbetskraft till industrien kan väntas komma att koncentreras till de större metallindustriorterna, blir bl. a. tillgången på bostäder i dessa orter av betydelse för möjligheterna att tillgodose denna efterfrågan. Vid fördelningen på länsarbetsnämnderna av den för år 1951 tillgängliga reservkvoten för bostäder har styrelsen förutsatt, att denna bl. a. skall kunna komma till användning för industribostäder. Med hänsyn till knappheten på yrkesutbildad arbetskraft kommer styrelsen även i fortsättningen att hålla kontakt med vederbörande organ i andra länder, från vilka en rekrytering av dylik arbetskraft kan tänkas ske. De närmare förutsättningarna vid rekryteringen av utländsk arbetskraft beräknas liksom förut skola prövas från fall till fall efter samråd med vederbörande parter på arbetsmarknaden och med beaktande av bl. a. tillgången på bostäder på vederbörande orter. Något större tillskott av yrkesarbetare från andra länder synes dock av tidigare angivna skäl icke vara att påräkna.

Ökningen av den totala byggnadsvolymen har i nationalbudgeten för år 1951 uppskattats till ca 2 procent mellan 1950 och 1951 mot åtminstone 5 procent mellan 1949 och 1950. Man synes därför böra räkna med en mindre efterfrågan på arbetskraft till byggnadsverksamheten än under nästföregående år. Då läget på denna del av arbetsmarknaden kan väntas komma att förete lokala skiljaktigheter, kommer styrelsen liksom förut att med uppmärksamhet följa utvecklingstendenserna på de särskilda orterna.

Inom övriga näringsgrenar synes en i stort sett oförändrad eller möjligen något minskad efterfrågan på arbetskraft vara att vänta. Då dessa nä-

ringsgrenar i stor utsträckning sysselsätta kvinnor, är en viss avmattning i efterfrågan på kvinnlig arbetskraft tänkbar.

Även om de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna vid uppkommande arbetslöshet enligt styrelsens mening i första hand måste gå ut på att främja en omflyttning av den friställda arbetskraften till sådana områden, där brist på arbetskraft föreligger, kan dock, såsom ovan framhållits, särskilda hjälpåtgärder bli erforderliga inom lokalt begränsade områden. Då kontantunderstöd endast synes böra utgå i undantagsfall, där arbetslösheten är av rent temporär art, ifrågakomma härvid huvudsakligen byggnads- och anläggningsarbeten, antingen i form av beredskapsarbeten med bidrag från till styrelsens disposition stående anslag eller i form av andra allmänna eller enskilda arbeten, för vilka medel finnas disponibla och vilkas igångsättning kan regleras genom byggnadstillståndsgivningen. Enligt styrelsens mening måste i nuvarande arbetsmarknadsläge valet mellan dessa olika slag av arbeten träffas från fall till fall med beaktande av bl. a. ifrågakommande arbetsobjekts inbördes angelägenhetsgrad, arbetslöshetsklienteletts sammansättning samt förutsättningarna att på längre sikt uppehålla en byggnads- och anläggningsverksamhet av viss omfattning. Vid beräkningen av anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande har styrelsen utgått från att även i fortsättningen andra allmänna eller enskilda arbeten än beredskapsarbeten skola kunna ifrågakomma såsom sysselsättningsobjekt vid uppkommande arbetslöshet.

Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	21 000 000	19 077 578
1950/51 (statsliggaren s. 331)	19 800 000	
1951/52 (förslag)	17 600 000	

1950 års besparingsutrednings promemoria.

Besparingsutredningen framhåller inledningsvis, att kostnaderna för arbetslöshetsbekämpande åtgärder synas påfallande höga med hänsyn till den under senare år utpräglade bristen på arbetskraft. Allvarliga ansträngningar böra därför nu göras för att väsentligt nedbringa dessa kostnader.

Under det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 19 800 000 kronor äro — anför utredningen — de ur statsfinansiell synpunkt mest betydelsefulla posterna beredskapsarbeten (12,8 milj. kronor), arkivarbets- och musikerhjälp jämte forskarstipendier (4,5 milj. kronor) samt statliga steninköp (2,6 milj. kronor).

Utredningen erinrar, att *beredskapsarbeten* äro en synnerligen dyrbar hjälpform vid arbetslöshet av ringa omfattning; ett företräde för understödslinjen skulle medföra minskade utgifter. Av sociala skäl kan utredningens emellertid ej förorda, att arbetslinjen överges. Utredningen fortsätter:

Även om alltså beredskapsarbetena bibehållas i de fall där de anses oundgängliga, synas icke obetydliga besparingsmöjligheter ligga inom räckhåll. För det första bör hänvisning till dylikt arbete ske efter en ytterst restriktiv prövning. Härigenom bör en viss minskning av antalet dagsverken kunna åstadkommas. För det andra är det angeläget att kostnaderna för arbetena nedpressas. Man räknar f. n. med en dagsverkskostnad av ca 45 kronor, vilket innebär att en väsentlig del av kostnaden faller på andra faktorer än själva lönerna. Besparingsutredningen anser, att alla utvägar måste prövas att åstadkomma en övergång till mindre kostnadskrävande arbeten. Visserligen uttalade 1947 års arbetslöshetsakkunniga att det knappast vore möjligt att övergå till mindre materialkrävande arbeten. Besparingsutredningen är dock icke övertygad om att det är helt uteslutet att sysselsätta arbetslösa med andra arbeten än väg- samt vatten- och avloppsanläggningar. Utredningen vill sålunda rekommendera att arbetsmarknadsstyrelsen får i uppdrag att grundligt inventera alla till buds stående möjligheter och därefter inkomma med förslag till Kungl. Maj:t i frågan. Om dagsverkskostnaden nedbringas exempelvis till 20 kronor, åstadkommes en besparing i storleksordningen 5—6 milj. kronor. Vidare bör — såsom tidigare av statsmakterna förutsatts — en successivt växande andel av arbetena bedrivs såsom statskommunala arbeten.

Besparingsutredningen, som framhåller, att kostnaderna för *arkivarbetare* icke torde kunna minskas på annat sätt än att antalet hjälpta nedgår, anför i denna del:

Utredningen vill ifrågasätta om man icke bör upphöra med den nu tillämpade praxis, som innebär att personer i vissa fall få kvarstå i arkivarbete upp till 70 års ålder, även om de samtidigt erhålla folkpension. I övrigt vill utredningen endast understryka vikten av att arbetsmarknadsorganen tillvarata alla i nuvarande arbetsmarknadsläge befintliga möjligheter att placera ut arkivarbetare på marknaden och därigenom efterhand minska ifrågavarande arbetslöshetsgrupp.

I fråga om de f. n. utgående *forskarstipendierna* föreslår utredningen, att inga nya stipendier i fortsättningen utdelas. Stipendium skulle sålunda utgå endast till personer som nu uppbära dylika, varigenom verksamheten successivt skulle avvecklas.

Utredningen finner vidare önskvärt, att de nuvarande *steninköpen* avvecklas och likställas med övriga vägändamål. Kostnaderna för stenbeläggningar böra alltså inrymmas i den totala anslagsramen för vägväsendet.

Enligt utredningens mening bör en sammanlagd besparing å förevarande anslag med 8 å 9 milj. kronor enligt nu angivna riktlinjer kunna ernås.

Arbetsmarknadsstyrelsens yttrande över besparingsutredningens promemoria.

Arbetsmarknadsstyrelsen, som avgivit yttrande över besparingsutredningens promemoria i vad densamma rör anslagen till åtgärder för arbetsmarknadens reglering, har lämnat följande uppgifter angående antalet hos arbetslöshetsnämnd anmälda *hjälpökande arbetslösa* vid vissa tidpunkter åren 1949 och 1950.

Stockholm, Göteborg, Malmö	Blekinge län	Göteborgs o. Bohus län (utom Gtbg)	Väster- norrlands län	Väster- bottens län	Norr- bottens län	Riket i övrigt	Hela riket
476	51	199	Den 31 augusti 1949: 339 62		107	194	1 428
964	134	236	Den 28 februari 1950: 985 905		1 201	562	4 987
462	76	146	Den 31 augusti 1950: 247 65		110	148	1 254
729	59	157	Den 30 november 1950: 287 142		405	371	2 150

En jämförelse mellan sammanställningens siffror för de olika tidpunkterna utvisar — framhåller styrelsen — att arbetslösheten utmärkes av stor säsongvariation. Detta gäller speciellt de tre nordligaste länen. Under det att antalet hjälpsökande arbetslösa i dessa län vid slutet av augusti 1950 utgjorde 422, funnos den 28 februari 1950 3 091 hjälpsökande eller något mer än 7 gånger så många. Styrelsen anför vidare bl. a. följande.

Inom Västerbottens och Norrbottens län äro de hjälpsökande arbetslösa ofta hemmahörande i trakter, där skogsarbete ej finns att tillgå i tillräcklig utsträckning, och då de av olika orsaker såsom innehav av småbruk, familjeförhållanden, sjukdom etc. till stor del äro bundna vid hemorten, kunna de ej lämpligen anvisas ev. tillgängligt arbete på annat håll inom de egna länen eller i andra delar av landet. Arbetslösheten i Västernorrlands län är till största delen att finna bland äldre utrationaliserade sågverksarbetare och vintertid bland stuveriarbetare, vilka ej lämpligen kunna anvisas arbete utom hemorten. De arbetslösa i Blekinge och Bohuslän utgöras till övervägande delen av äldre stenarbetare. I storstäderna utgöras de hjälpsökande huvudsakligen av personer, som äro placerade i arkivarbete och musikerhjälp, samt vintertid av byggnadsarbetare, som visserligen äro medlemmar av erkända arbetslöshetskassor, men för vilka gälla inskränkningar i rätten till understöd under vintern. Den arbetslösa hjälpsökande arbetskraften, som det här är fråga om, är alltså oftast svår att förflytta till annan ort med bättre arbetstillgång och måste därför beredas arbete i eller i närheten av hemorten.

Innan hänvisning till *beredskapsarbete* sker, prövas hjälpbehovet i de enskilda fallen av arbetslöshetsnämnden varjämte arbetsförmedlingen undersöker möjligheterna att placera vederbörande i öppna marknaden. Styrelsen anser, att hänvisningsförfarandet är så restriktivt som är förenligt med den grundläggande principen att arbetslinjen skall ges företräde framför understödslinjen.

Med anledning av besparingsutredningens förslag om en grundlig inventering av möjligheterna till mindre materialkrävande arbeten har styrelsen anfört följande.

Vid under 1950 verkställda inventeringar speciellt i Norrbottens och Västerbottens län har man sökt få urvalet av arbetsobjekt så allsidigt som möj-

ligt. I allmänhet ha vatten- och avloppsiedningar och vägarbeten bedömts som mest angelägna. I övrigt ha de offentliga arbeten, som lämpligen kunnat bedrivas vintertid i norrlandslänen, i huvudsak visat sig utgöras av hus- och kraftverksbyggnader, vilka till följd av att de kräva yrkesvan arbetskraft icke lämpligen kunna utföras som beredskapsarbeten.

Beträffande anläggningsarbeten, som kräva förhållandevis liten materiel, må följande nämnas.

Under de senaste 5—6 åren, liksom i ett tidigare skede, har i Norrbottens län flottledsarbeten kommit till utförande som beredskapsarbeten. Flottledsarbetena kunna vara dels av mindre materialkrävande art, såsom älvrensningar och stensprängningar, släntläggningar, sten- och risarmar, erosionskydd, planeringsarbeten o. d., dels kistbyggnader, om- och nybyggnad av regleringsdammar, kättingskajer etc., i vilka arbeten materialier i större utsträckning ingå. Numera utföras älvrensningar till stor del maskinellt, var- till kommer, att vissa av ovannämnda mindre materialkrävande arbeten ofta på grund av snö- och isförhållandena ur ekonomisk synpunkt icke lämpligen kunna utföras vintertid. De flottledsbyggnader, som numera föreslås som beredskapsarbeten, äro i huvudsak kistbyggnader, dammar m. m.

Flygplatsarbeten kräva förhållandevis liten materiel endast i fråga om vissa delarbeten som röjning, terrassering, dränering m. m. I den mån dessa arbeten kunna utföras under vinterperioden, kunna de anses lämpliga som beredskapsarbeten. Sådana flygplatsprojekt för vilka så utarbetade arbetsplaner finnas, att arbetena skulle kunna sättas igång, och som dessutom äro av den angelägenhetsgrad, att de kunna komma i fråga för utförande inom den närmaste tiden, äro emellertid i allmänhet icke belägna i närheten av de områden, där arbetslöshet förekommit de senaste åren.

Till dikningsarbeten för jordförbättring beviljas statsbidrag med högst 50 procent av anläggningskostnaden. Av diskussioner vid skilda tillfällen under senare år med intressenter i olika dikningsföretag har framgått, att intressenterna i regel icke äro villiga att låta utföra sådana arbeten som beredskapsarbeten, i varje fall icke om endast författningsmässigt utgående statsbidrag beviljas. Orsaken härtill är först och främst, att intressenterna önska personligen medverka vid arbetenas utförande för att därmed minska sina kontanta utgifter för desamma. Utföres dylikt arbete som beredskapsarbete, komma i allmänhet icke intressenterna i fråga som arbetskraft vid detsamma.

Skogsdikningar och skogsvägar äro sällan lämpliga att utföras vintertid och kunna därför i regel icke ifrågakomma som beredskapsarbeten under nuvarande förhållanden.

Styrelsen kommer självfallet att även i fortsättningen beakta de möjligheter, som vid skilda tidpunkter och i olika landsdelar kunna finnas att till beredskapsarbeten utvälja arbetsföretag, som äro så små litet materielkrävande som möjligt. Att emellertid, som utredningen ifrågasätter, nu göra en mer eller mindre kostsam inventering av »alla till buds stående möjligheter» kan enligt styrelsens uppfattning näppeligen tjäna något praktiskt syfte; detta allra helst som styrelsen årligen sedan budgetåret 1944/45 verkställer de inventeringar, vilka utgöra underlaget för de av styrelsen framlagda förslagen till investeringsreserver, som äro avsedda att utgöra en sysselsättningsberedskap till motverkande av arbetslöshet.

Med hänsyn till principerna för urvalet av arbetsobjekt böra — fortsätter styrelsen — kostnaderna för arbetena bedömas i jämförelse med kostnaderna för likartade arbeten i öppna marknaden. Vissa merkostnader för

beredskapsarbeten kunna emellertid i allmänhet icke undvikas. Nämnda kostnadsökningar uppstå bl. a. genom att arbetarna vid beredskapsarbeten i allmänhet icke bestå av fullgoda och yrkesvana arbetare. Utförande som beredskapsarbete medför vidare svårigheter att anpassa arbetsstyrkans sammansättning och storlek efter vad som är lämpligast med hänsyn till arbetets ekonomiska och rationella bedrivande. Härtill kommer att beredskapsarbetena till större delen måste bedrivas under den för anläggningsarbeten otjänligaste årstiden, varjämte de hittills icke kunnat mekaniseras i så hög grad som vore önskvärt och som är regel vid arbeten i öppna marknaden.

Styrelsen upplyser, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffande styrelsens ordinarie väg- och brobyggnadsarbeten räknar med en dagsverkskostnad av 60—90 kronor, beroende på arbetets mekaniseringsgrad. Medeldagsförtjänsten uppgick under år 1949 vid statliga beredskapsarbeten till 22 kronor 48 öre samt vid statskommunala till 23 kronor 41 öre. Styrelsen fortsätter härom:

Det är otänkbart att nedbringa dagsverkskostnaden till det av utredningen angivna beloppet av 20 kronor, därest den av statsmakterna för beredskapsarbeten antagna grundsatsen om tillämpande av den öppna marknadens löner skall följas, och detta gäller sålunda även om man helt och hållet bortser från kostnader, som icke utgöras av löner till arbetarna. För varje arbete erfordras arbetsledning, arbetsredskap, i vissa fall förläggningar, kontor och förråd, vissa materialier, transporter m. m., vilket allt medför större eller mindre kostnader. Även om beredskapsarbetena skulle utväljas bland icke materialkrävande företag med bortseende från angelägenheten och bedrivs med enklast möjliga tekniska hjälpmedel, skulle dagsverkskostnaden ändå komma att ligga väsentligt högre än den direkta lönekostnaden.

Beträffande användningen av den statskommunala formen för beredskapsarbeten torde få hänvisas till styrelsens medelsframställning.

Vid en inom styrelsen f. n. pågående utredning om *arkivarbetarna* har spörsmålet om åldersbestämmelserna varit uppe till diskussion. Styrelsen har dock icke ansett lämpligt att lägga fram ett eventuellt ändringsförslag i denna del, förrän förslag om arkivarbetsverksamheten i dess helhet kan föreläggas Kungl. Maj:t. Styrelsen framhåller, att om en högsta åldersgräns fastställes för arkivarbetare torde som en konsekvens härav följa, att all arbetslöshetshjälp måste upphöra vid samma ålder.

Förslaget att nya *forskarstipendier* icke vidare skola utdelas föranleder ingen erinran från styrelsens sida.

I fråga om *steninköpen* anser styrelsen, att här ifrågavarande anslag bör befrias från kostnader för avsättningssubventionerna genom att från sjätte huvudtiteln överföres ett belopp motsvarande värdet av den gatsten, som under budgetåret utan ersättning levereras från de statliga stenförråden till det allmänna väg- och gatuväsendet eller som från förråden försäljes till enskilda förbrukare.

Arbetsmarknadsstyrelsens medelsframställning.

I sin skrivelse den 12 januari 1951 har arbetsmarknadsstyrelsen framlagt följande beräkning av medelsbehovet under detta anslag för innevarande och nästa budgetår.

	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret	
	1950/51	1951/52
	kronor	kronor
A. Utgifter.		
1. Beredskapsarbeten		
statliga	9 900 000	9 700 000
statskommunala	2 800 000	2 900 000
eftersläpande statsbidrag	100 000	250 000
2. Färdigställningsarbeten m. m.	400 000	400 000
3. Arkivarbeten och musikerhjälp	4 570 000	4 553 000
4. Kontantunderstödsverksamhet	250 000	250 000
5. Resebidrag till arbetslösa	10 000	10 000
6. Statliga steninköp	2 600 000	2 600 000
7. Understöd till sjömän	25 000	60 000
	Summa utgifter 20 655 000	20 723 000
B. Inkomster.		
Reservation från föregående budgetår	2 459 000	2 404 000
Anvisat för budgetåret 1950/51	19 800 000	
Intressentbidrag	800 000	1 000 000
Erforderligt anslag		17 319 000
	Summa inkomster 23 059 000	20 723 000

Vid beräkningen av medelsförbrukningen under innevarande budgetår har styrelsen inledningsvis upplyst, att antalet hjälp-sökande, som under sommaren 1950 var 1 400 (motsvarande tid 1949 1 500), den 30 november uppgick till 2 165 (1949 3 396). Intill den 1 januari 1951 ha under budgetåret förbrukats ca 8 490 000 kronor. De totala kostnaderna under budgetåret äro dock väsentligen beroende av hur hjälpbehovet utvecklar sig under senvintern och vårmånaderna, då antalet hjälpsökande arbetslösa brukar vara flera gånger större än under sommaren.

Om kostnaderna för *beredskaps-* och *färdigställningsarbeten* anför styrelsen bl. a.:

I skrivelse i januari 1950 angående medelsbehovet för budgetåret 1950/51 uppskattade styrelsen antalet dagsverken vid beredskapsarbeten under nämnda budgetår till 350 000. Antalet dagsverken, som under tiden 1 januari—30 september 1949 uppgick till 261 600, har under samma tidsperiod 1950 uppgått till 278 700. Anledning finnes icke att nu frågå nyssnämnda beräkning och icke heller de övriga uppskattningar, vilka ligga till grund för styrelsens beräkning av kostnaderna för statliga beredskapsarbeten till 9 900 000 kronor och för statskommunala beredskapsarbeten till 2 800 000 kronor. Liksom i nyssnämnda skrivelse uppskattar styrelsen utgifterna för

eftersläpande statsbidrag för statskommunala beredskapsarbeten till 100 000 kronor samt för färdigställningsarbeten m. m. till 400 000 kronor.

Kostnaderna för *arkivarbeten* och *musikerhjälp* förväntas, bl. a. på grund av att antalet musikerhjälppta ökat, stiga med 70 000 kronor utöver tidigare beräknade 4 500 000 kronor. För *kontantunderstöd*, *resebidrag* till hjälp-sökande arbetslösa samt *inköp av gatsten* beräknas samma belopp som tidigare angivits. Styrelsen förutsätter dock, att såväl arkivarbets- och musikerhjälpslönerna som kontantunderstödsbeloppen skola få höjas redan under innevarande budgetår med hänsyn till levnadskostnadsutvecklingen.

Den särskilda *understödsverksamheten för sjömän* vid arbetslöshet i utländska hamnar torde igångsättas den 1 februari 1951. Kostnaderna beräknas under innevarande budgetår till 25 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna under anslaget för budgetåret 1950/51 uppskattas således numera av styrelsen till 20 655 000 kronor. Då under anslaget tillgängliga medel upptagits till 23 059 000 kronor, beräknas vid ingången av nästa budgetår kvarstå en reservation av ca 2 404 000 kronor. I brist på närmare hållpunkter har styrelsen vid denna beräkning icke tagit någon hänsyn till de fördyringar beträffande såväl löner som priser, vilka torde uppstå under innevarande budgetårs senare hälft.

Icke heller i fråga om medelsbehovet för budgetåret 1951/52 har styrelsen i detta sammanhang räknat med några merkostnader till följd av höjda löner och priser. Styrelsen har vidare utgått från att hjälpbehovet under nästa budgetår blir i stort sett oförändrat.

I anslutning härtill uppskattar styrelsen antalet dagsverken vid *beredskapsarbeten* under nästa budgetår till oförändrat 350 000. En ytterligare övergång från statliga till statskommunala arbeten torde bli möjlig att åstadkomma; antalet dagsverken i statskommunala arbeten beräknas sålunda till 35 % av hela antalet mot 33 % för innevarande budgetår. Statens procentuella andel i kostnaderna för statskommunala arbeten uppskattar styrelsen liksom tidigare till 50. Medelsförbrukningen beräknas till 9 700 000 kronor för statliga och 2 900 000 kronor för statskommunala beredskapsarbeten. Då framställning om utbekommande av statsbidrag numera skall vara styrelsen tillhanda inom kortare tid från arbetets avslutande än tidigare, bör det för eftersläpande statsbidrag beräknade beloppet höjas från 100 000 till 250 000 kronor.

För *färdigställningsarbeten m. m.* upptagas oförändrat 400 000 kronor.

I fråga om *arkivarbets-* och *musikerhjälpen* anför styrelsen i huvudsak följande.

För arkivarbetslöner beräknas, oaktat en viss mindre ökning av antalet arkivarbetare, ett till 3 600 000 (— 27 000) kronor sänkt belopp, vilken minskning sammanhänger med sysselsättningen i statskommunala arkivarbeten. För musikerhjälpslöner beräknas 358 000 kronor och för 50 forskarstipendier om 575 kronor i månaden oförändrat 345 000 kronor samt, med hänsyn till ökningen av antalet hjälpfall, ett till 250 000 (+ 10 000) kronor förhöjt belopp för arbetsledning, materiel m. m. Totalt beräknas alltså hithörande kostnader till 4 553 000 kronor mot 4 570 000 kronor innevarande budgetår.

Kostnaderna för *kontantunderstödsverksamhet*, *resebidrag* till hjälpsökande arbetslösa samt *statliga steninköp* beräknas till oförändrade belopp. Understödsverksamheten för *sjömän utomlands* har upptagits till 60 000 kronor.

Styrelsen uppskattar sålunda för budgetåret 1951/52 utgifterna under anslaget till 20 723 000 kronor. Intressentbidragen beräknas stiga med 200 000 kronor till 1 000 000 kronor. Då styrelsen utgått från en reservation av 2 404 000 kronor, har medelsbehovet för nästa budgetår alltså beräknats till (20 723 000 — 1 000 000 — 2 404 000) 17 319 000 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 17 300 000 kronor.

Statskontorets utlåtande.

Statskontoret, som avgivit utlåtande över såväl besparingsutredningens promemoria i nu ifrågakvarande delar som arbetsmarknadsstyrelsens förenämnda yttrande och medelsframställning, ansluter sig till besparingsutredningens uttalande att allvarliga ansträngningar böra göras för att nedbringa kostnaderna för de statliga beredskapsarbetena. Enighet synes råda därom, att dagsverkskostnaderna för beredskapsarbetena äro påfallande höga. Arbetsmarknadsstyrelsen lär emellertid hava sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att för dessa arbeten utvälja arbetsföretag, som äro så litet materialkrävande som möjligt.

Statskontoret utgår från att den övergång från statliga till statskommunala beredskapsarbeten, som av statsmakterna förordats i samband med behandlingen av propositionen 1948: 249, inom en nära framtid skall vara genomförd.

Besparingsutredningens uttalande att personer icke böra kvarstå i arkivarbete, om de samtidigt erhålla folkpension, finner statskontoret beaktansvärt. Åtskilliga skäl tala för ett närmare övervägande av frågan om och i vilken utsträckning andra former av samhällshjälp böra få anlitas samtidigt med den extraordinära och synnerligen kostbara socialhjälp, som arbetslöshetsåtgärderna onekligen utgöra.

Framställningar av arbetsmarknadsstyrelsen om höjning av vissa understöd.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 23/2 1951) föreslagit höjning av lönerna för i *arkivarbete* och *musikerhjälp* sysselsatta arbetslösa.

De nuvarande lönerna, som utgått fr. o. m. den 1 juli 1948, samt de föreslagna — per månad om 30 dagar — framgå av följande tabell.

Ortsgrupp	Nuvarande lön	Föreslagen lön
1	350	415: 50
2	360	427: 50
3	370	439: 50
4	380	451: 50
5	390	463: 50

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att arkivarbetarna och de i musikerhjälp sysselsatta till följd av stegringen av de allmänna levnadskostnaderna fått allt svårare att försörja sig och sina familjer. Styrelsen har vid beräkningen av de nya lönerna utgått från att de nuvarande lönebeloppen motsvara tänkta grundlönebelopp med förhöjning av 12 % (= statstjänstemännens rörliga tillägg under tiden juli 1947—december 1950). Den föreslagna lönehöjningen har beräknats till 21 % av grundlönebeloppen, varför de nya lönerna, vilka styrelsen anser böra utgå fr. o. m. den 1 april 1951, sålunda skulle komma att motsvara grundlönebeloppen med förhöjning av 33 % (= det rörliga tillägg, som fr. o. m. januari 1951 avses skola utgå på statstjänstemännens grundlöner av frågavarande storleksordning) och med vissa avrundningar.

Styrelsen har däremot icke funnit anledning att föreslå någon höjning av forskarstipendierna, vilka utgå med 575 kronor per månad. Alltifrån stipendiernas tillkomst den 1 juli 1947 ha dessas belopp avpassats efter lönerna till andre assistenter vid universitetens vetenskapliga institutioner. Enär lönesättningen till bl. a. ifrågavarande universitetsassistenter nyligen varit föremål för särskild utredning, har styrelsen velat avvakta statsmakternas ställningstagande till utredningens resultat, innan eventuellt förslag om höjning av stipendiebeloppen framlägges.

Vid bifall till styrelsens framställning beräknas det för arkivarbets- och musikerhjälpverksamhet tidigare angivna medelsbehovet, 4 553 000 kronor, öka till 5 300 000 kronor.

Härefter har styrelsen (skr. 2/3 1951) framlagt förslag om ändrade bestämmelser rörande *kontantunderstödsverksamheten*. De nuvarande dagunderstödsbeloppen ha — framhåller styrelsen — från början varit i knappaste laget och stundom måst kompletteras med fattigvård. Allt efter som levnadskostnaderna stegrats, ha de blivit mer och mer otillräckliga för ett nöjaktigt uppehälle. Styrelsen föreslår, att understöden höjas så att de komma i ungefärlig nivå med de löpande fattigvårdsunderstöden i Stockholm. De föreslagna höjningarna framgå av följande uppställning.

Ortsgrupp	Grundbelopp		Maketillägg		Barnillägg	
	Nuvarande	Föreslaget	Nuvarande	Föreslaget	Nuvarande	Föreslaget
I	3: 50	5: —	1: 25	2: —	1: —	1: 50
II	3: 75	5: —				
III	4: —	5: —				

Den nu gällande dyrortsgraderingen av understöden skall sålunda enligt förslaget upphöra.

Styrelsen uttalar, att en höjning även av arbetslöshetskassornas understödsbelopp är påkallad för att bibehålla den önskvärda relationen mellan sistnämnda belopp och den allmänna arbetslöshets hjälpen.

Den nuvarande hyreshjälpens maximibelopp framgå av följande sammanställning:

Ortsgrupp Stad	Hyreshjälp för familjeförsörjare	Hyreshjälp för ensamstående
I	40: —	20: —
II	60: —	30: —
III	90: —	45: —
Stockholm	150: —	75: —
Göteborg	120: —	60: —
Malmö	100: —	50: —
Hälsingborg	90: —	45: —

Styrelsen föreslår, att hyreshjälpens maximering slopas. Härigenom kan en sammanblandning av arbetslöshetshjälp och fattigvård undvikas. Samtidigt skulle uppnås en önskvärd överensstämmelse med fattigvård och familjebidrag, vid vilka hjälpformer hyresbidrag kan utgå med det faktiska hyresbeloppet. Ett borttagande av hyreshjälpsmaxima skulle i praktiken medföra en blott obetydlig ökning av hyreshjälpens totalbelopp. Det har nämligen visat sig, att den genomsnittliga hyreshjälpen i allmänhet ligger långt under medgivna maxima.

Om maximeringen skulle bibehållas, skulle den givetvis behöva anknytas till en dyrortsindelning. Att i fortsättningen använda 1935 års folkpensioneringslags bestämmelser, sedan dessa upphört att gälla i alla övriga sammanhang, framstår såsom mindre önskvärt. Man bleve således hänvisad att anlita någon annan ortsindelning. Emellertid skulle grupperna, oavsett vilken ortsindelning som följdes, omsluta kommuner av mycket varierande struktur, och då man måste taga hänsyn jämväl till hyreskostnaderna i nybyggda fastigheter, skulle maximum för de olika grupperna behöva sättas så högt, att maximeringen bleve mer eller mindre illusorisk.

Styrelsen framhåller, att det sammanlagda understödet, d. v. s. summan av dagunderstöd och hyreshjälp, även i fortsättningen bör vara maximerat på sådant sätt att understödet ej i något fall får uppgå till den i orten gängse lönen för icke kvalificerad arbetskraft eller till de inkomster den arbetslöse åtnjuter under förutvarande arbetsanställning.

Ett genomförande av styrelsens förslag till ändrade bestämmelser för denna verksamhet anses ej behöva medföra anslagsökning med hänsyn till att kontantunderstöd f. n. utgives — och enligt styrelsens uppfattning även nästa budgetår torde komma att utgivas — i mycket begränsad omfattning. Enligt arbetslöshetsnämndernas månadsrapporter omfattade verksamheten i hela riket vid slutet av januari 1951 sålunda blott 78 personer.

Departementschefen.

Det är under rådande förhållanden angeläget, att statsverkets utgifter i anledning av arbetslöshet i möjlig mån begränsas. Vid behandlingen av anslaget till erkända arbetslöshetskassor för nästa budgetår anförde jag också (V ht 1951 s. 83), att den hastiga kostnadsstegringen var ägnad att väcka betänkligheter. Jag uttalade vidare, att bestämmelserna om stats-

bidrag till kassorna borde underkastas översyn genom särskilda utredningsmän. Beträffande nu ifrågavarande anslag har 1950 års besparingsutredning framhållit, att kostnaderna synas påfallande höga med hänsyn till den under senare år utpräglade bristen på arbetskraft.

Utredningens konstaterande att beredskapsarbetena äro en synnerligen dyrbar hjälpform vid arbetslöshet av ringa omfattning är självfallet riktigt. Detta förhållande föranledde år 1947 att särskilda utredningsmän, 1947 års arbetslöshetsakkunniga, tillkallades för att överse hjälpsystemet. Resultatet av utredningsarbetet redovisades för 1948 års riksdag (prop. nr 249; statsutsk. utl. nr 211; rd. skr. nr 410). Utredningsmännen föreslogo, att arbetslinjen liksom förut skulle ges företräde framför understödslinjen. De kommo till den slutsatsen, att i stort sett endast anordnande i större utsträckning än tidigare av statskommunala arbeten kunde rekommenderas för att minska statens kostnader för beredskapsarbetena. Utredningsmännens förslag godkändes i det väsentliga av statsmakterna. 1950 års besparingsutredning har icke heller föreslagit, att arbetslinjen skall frångås. Utredningen har emellertid som vägar för att minska statens kostnader för beredskapsarbetena anvisat strängare prövning för hänvisning till sådant arbete, övergång till mindre materialkrävande arbeten samt fortsatt förskjutning till statskommunala arbeten i stället för statliga. Såsom framgår av vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört, torde skärpning av prövningen av ansökningar om hänvisning till beredskapsarbete knappast kunna äga rum. Möjligheterna att utnyttja mindre materialkrävande arbeten synas även vara beaktade. Ingen av dessa vägar torde därför kunna leda till någon väsentlig minskning av kostnaderna. Arbetsmarknadsstyrelsen har räknat med ytterligare någon ökning av de statskommunala arbetena i förhållande till de statliga. Jag vill erinra, att en sådan övergång försvåras av det förhållandet att flertalet kommuner icke ha erforderlig teknisk utrustning för att bedriva arbeten i egen regi.

Jag förutsätter, att arbetsmarknadsstyrelsen skall eftersträva att begränsa hänvisningarna till beredskapsarbeten och att reducera kostnaderna för arbetena. Med hänsyn till vad jag förut anfört kan jag dock icke förordna, att kostnaderna för nästa budgetår beräknas lägre än styrelsen gjort eller till 12 850 000 kronor. På grund av den senaste tidens pris- och lönestegringar kunna kostnaderna för arbetena befaras stiga något utöver vad styrelsen beräknat. Jag anser mig dock icke böra förordna en uppräknning av denna anledning.

Mot det av styrelsen för färdigställningsarbeten beräknade beloppet, 400 000 kronor, har jag icke något att erinra.

Besparingsutredningen har vidare ifrågasatt, om arkivarbets- och musikerhjälpverksamheten bör omfatta sådana personer, som åtnjuta folkpension. Jag har för avsikt att upptaga både frågan om hur det bör förfaras med arkivarbetare, som äro folkpensionärer, och frågan om möjligheterna att placera ut arkivarbetare på öppna marknaden

till närmare prövning. Jag tillstyrker utredningens förslag att några nya forskarstipendiater icke skola utses.

I likhet med arbetsmarknadsstyrelsen är jag av den uppfattningen, att lönerna för i arkivarbete och musikerhjälp sysselsatta arbetslösa böra höjas. Med hänsyn till inträffade förskjutningar i prisnivån och det nuvarande löneläget för okvalificerad kontorspersonal har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att lönerna fr. o. m. den 1 april 1951 höjas med 65 kronor i samtliga ortsgrupper, d. v. s. till 415 kronor i lägsta ortsgrupp och till 455 kronor i ortsgrupp 5.

Arbetsmarknadsstyrelsen har räknat med att en löneförhöjning, i huvudsak motsvarande den av mig föreslagna, kommer att under nästa budgetår medföra kostnader å ca 750 000 kronor utöver vad som angivits i styrelsens medelsframställning. Med hänsyn till vad jag nyss anfört förutsätter jag, att hänvisning till arkivarbete (musikerhjälp) kommer att ske i något minskad omfattning samt att möjligheterna att placera ut arkivarbetare på öppna marknaden i största möjliga utsträckning beaktas. Jag kan därför icke förorda, att till arkivarbets- och musikerhjälpverksamhet beräknas högre belopp än 400 000 kronor utöver det av styrelsen i dess medelsframställning upptagna beloppet, 4 553 000 kronor.

1950 års riksdag uttalade (statsutsk. utl. nr 122, skr. nr 204), att frågan om ett upphävande av dyrortsgraderingen av k o n t a n t u n d e r s t ö d e n snarast möjligt borde slutligt prövas. Arbetsmarknadsstyrelsen har nu lagt fram förslag om ett enhetligt grundbelopp av fem kronor för hela riket samt om höjning av make- och barntillägg till två kronor resp. en krona 50 öre.

Ett icke obetydligt antal medlemmar i arbetslöshetskassorna äro f. n. försäkrade för en daghjälp av fem kronor eller därunder. Make- och barntillägg till försäkrade utgå med en krona 25 öre resp. en krona och understiga således de belopp, som av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagits för kontantunderstödsverksamheten. Jag har tidigare vid ett flertal tillfällen understrukt vikten av att förhållandet mellan kontantunderstöden och ersättningsbeloppen från arbetslöshetskassorna avpassas så, att kassornas arbete icke försvåras. Som tidigare nämnts, bör enligt min mening en översyn ske av arbetslöshetsförsäkringen. Ändrade grunder för statsbidraget till kassorna torde i avbidan på utredningen icke f. n. böra fastställas. Med hänsyn härtill kan jag icke heller nu förorda en höjning av kontantunderstöden, även om starka skäl i och för sig tala för de framlagda förslagen. Jag vill här erinra om att vid slutet av januari månad innevarande år arbetslöshetshjälp i denna form endast utgick till 78 personer i hela riket. Frågan om en höjning av beloppen synes därför utan större praktisk olägenhet tills vidare kunna anstå. Om kontantunderstödsverksamheten till följd av ökad arbetslöshet får en betydande omfattning under nästa budgetår, bör Kungl. Maj:t dock kunna medge höjning av nu gällande belopp. Jag förutsätter, att sambandet mellan beloppen av ersättningar från arbetslöshetskassorna och kontantunderstöden kommer att behandlas vid den planerade översynen av arbetslöshetsförsäkringen.

Vad nu sagts bör äga motsvarande tillämpning i fråga om hyreshjälpen. Det av styrelsen för kontantunderstödsverksamhet beräknade beloppet, 250 000 kronor, föranleder ej erinran från min sida.

Mot arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet till resebidrag åt arbetslösa samt till understöd åt sjömän, 10 000 resp. 60 000 kronor, har jag intet att erinra.

Vad slutligen angår besparingsutredningens förslag om avveckling av de nuvarande steninköpen får jag hänvisa till att chefen för handelsdepartementet icke ansett sig kunna förorda, att några förslag i anledning av stenindustriutredningens betänkande (SOU 1949: 44) föreläggas innevarande års riksdag. Den hittillsvarande ordningen torde därför böra bestå även under nästa budgetår. Under dessa förhållanden kan jag tillstyrka, att i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag för steninköp beräknas ett belopp av 2 600 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle enligt denna beräkning uppgå till (20 723 000 + 400 000) 21 123 000 kronor. Styrelsen har i sin medelsframställning bl. a. räknat med att vid ingången av nästa budgetår kommer att finnas en reservation å anslaget av 2 404 000 kronor. Sedermera har styrelsen (skr. 16/2 1951) anmält i huvudsak följande. För vattenavledningsföretaget i Lyckebyån ha till länsstyrelsens i Blekinge län förfogande ställts sammanlagt 1 641 600 kronor från vissa under femte huvudtiteln för budgetåren 1935/36—1940/41 samt 1943/44, 1944/45 och 1946/47 anvisade reservationsanslag. Dessa anslag ha numera ersatts av anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m., till vilket kvarstående reservationer överförts. Länsstyrelsen har nu begärt ersättning med 1 390 891 kronor, utgörande skillnaden mellan nyssnämnda anvisade belopp och av länsstyrelsen ianspråktagna medel. Arbetsmarknadsstyrelsen avser att överföra det begärda beloppet till länsstyrelsen.

Med en reservation å (2 404 000 — 1 390 891) ca 1 013 000 kronor samt intressentbidrag å 1 000 000 kronor skulle anslagsbehovet under budgetåret 1951/52 utgöra (21 123 000 — 2 013 000) 19 110 000 kronor. Då beräkningen av reservationen emellertid är i viss mån osäker och detsamma gäller uppskattningen av utgifterna i övrigt, begränsar jag mig till att föreslå, att anslaget för nästa budgetår upptages till det i statsverkspropositionen preliminärt beräknade beloppet, 17 600 000 kronor.

Kostnader för överflyttning av arbetskraft.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100	1 458 715
1950/51 (statsliggaren s. 332)	100	
1951/52 (förslag)	2 431 500 ¹	

1950 års besparingsutrednings promemoria.

Besparingsutredningen framhåller önskvärdheten av att de sinsemellan mycket skiftande ändamål, som tillgodoses från detta anslag, klarare hållas

¹ Uppdelat på 4 anslag.

i sär än som kan ske om samtliga ifrågavarande utgifter bestridas från ett enda anslag. Utredningen föreslår, att anslaget uppdelas i ett antal mindre anslag.

Beträffande utgifterna ifrågasätter utredningen, om icke kostnaderna för *kollektiva hushåll* i samband med betupptagning rätteligen borde bestridas av vederbörande betodlare. Några *kurser* för hemassistenter och hemsamariter böra icke anordnas under nästa budgetår. Om de anses oundgängligen erforderliga, torde medel i varje fall böra beräknas under ett särskilt anslag.

Arbetsmarknadsstyrelsens yttrande över besparingsutredningens promemoria.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att en *uppdelning* av anslaget medför, att varje delanslag måste fastställas med hänsyn till det största in- språktagande av detsamma, som man sannolikt kan räkna med. Då vidare vid anslagsberäkningen oförutsedda överflyttningsåtgärder kunna bli erforderliga, anser styrelsen, att någon uppspaltning av anslaget icke bör göras, försåvitt icke vissa åtgärder dels visat sig ha en mera permanent karaktär, dels ock kunna klart avgränsas från andra åtgärder samt med någorlunda säkerhet kostnadsberäknas på förhand. Styrelsen har vidare anfört bl. a. följande.

I och med att statsmakterna vid 1950 års riksdag fattat beslut om olika åtgärder för arbetsvård åt partiellt arbetsföra, torde man få anse — om än arbetsvården alltjämt delvis har karaktären av försöksverksamhet — att de nyss angivna förutsättningarna för ett utbrytande ur överflyttningsanslaget föreligga. Därigenom skulle omkring hälften av de kostnader, som under nästa budgetår skola bestridas från sagda anslag, brytas ut. Arbetsvårdsåtgärdernas olikartade beskaffenhet synes ytterligare böra föranleda att kostnaderna fördelas på tre olika anslag. Någon uppdelning härutöver av anslaget för överflyttning av arbetskraft kan styrelsen icke tillråda f. n., trots att styrelsen liksom besparingsutredningen anser det i och för sig mindre lyckligt, att anslaget har en så heterogen karaktär.

I fråga om kostnaderna för *kollektiva hushåll* i samband med betupptagning m. m. har styrelsen erinrat, att frågan huruvida statsbidrag till dessa kostnader borde utgå ansetts böra prövas med hänsynstagande till förhandlingarna rörande de allmänna villkoren för betodlingen.

Hemassistentkurserna böra enligt styrelsens mening bibehållas med hänsyn till läget på den husliga arbetsmarknaden. Styrelsen vill särskilt framhålla, att de hithörande kurserna för husmodersvikarier ökat tillgången på semestervikarier på landsbygden.

Kurserna för utbildning av *hemsamariter*, vilka började i januari 1950, ha redan medfört en viss avlastning från sjukhusen av sådana personer, för vilka sjukhusvistelse icke är nödvändig, därigenom att sakkunnig vård kunnat beredas vederbörande i hemmet. Kurserna ha stimulerat intresset för sjukvårdsarbete, vilket i och för sig är av stort värde med tanke på rådande brist på hithörande personal. Styrelsen anser sålunda, att kursverksamheten bör bibehållas i nuvarande läge.

Arbetsmarknadsstyrelsens medelsframställning.

På grund av att i statsverkspropositionen (V ht 1951, s. 85) föreslagits, att den vid utgången av budgetåret 1950/51 å ifrågavarande anslag kvarstående reservationen skall indragas, har arbetsmarknadsstyrelsen icke i detta sammanhang gjort någon närmare uppskattning av medelsförbrukningen under detta budgetår.

Vad först gäller *jordbrukets* förseende med arbetskraft har styrelsen anfört följande.

Kostnaderna för innevarande budgetår ha i medelsframställningen beräknats till 250 000 kronor för jordbruksläger, till 30 000 kronor för slitage å baracker för jordbrukardaghem, till 22 000 kronor för praktikläger i lant-hushåll, till 5 000 kronor för instruktionskurser för ledare i jordbruksläger och till 150 000 kronor för kollektiva hushåll vid betskötsel och betupptagning.

Utvecklingen inom jordbruket har medfört en ytterligare reducering av behovet av årsanställd personal och en betydande ökning av behovet av tillfällig arbetskraft under sommarhalvåret. Av denna anledning och med hänsyn till den allmänna bristen på arbetskraft inom jordbruket synes det ofrånkomligt att även nästa budgetår vidtaga åtgärder för jordbrukets förseende med arbetskraft under högsäsongen.

Styrelsen anser sålunda, att staten även i fortsättningen bör utgiva arvode till ledare vid jordbruksläger med hänsyn till att det här är fråga om ungdom, för vilken arbetsmarknadsmyndigheterna kunna sägas i viss mån bära ansvaret, då de anordna lägren och även antaga ungdomarna till lägren. Styrelsen anser däremot, att styrelsen icke i fortsättningen skall svara för anordnandet av och kostnaderna för mottagandet av utländska lägerdeltagare, enär det utbyte av studenter och andra ungdomar, som det här gäller, icke kan sägas vara en arbetsmarknadsfråga. Kostnaderna för jordbruksläger torde med utgångspunkt från det nu sagda kunna beskäras till 175 000 kronor.

Kostnaderna för slitage å baracker för jordbrukardaghem uppskattar styrelsen till 20 000 kronor samt för kurser för ledare i jordbruksläger till 3 000 kronor. För praktikläger i lant-hushåll beräknas icke några kostnader, enär denna verksamhet fr. o. m. den 1 januari 1951 övertagits av lantbruksstyrelsen. Kollektiva hushåll för arbetskraft, som sysslar med betskötsel och betupptagning, böra anordnas även nästa budgetår. Frågan om bidrag till dessa torde liksom de senaste budgetåren böra prövas med hänsynstagande till förhandlingarna rörande de allmänna villkoren för betodlingen. Styrelsen anser sig i avvaktan på resultatet av förhandlingarna böra beräkna 150 000 kronor för ändamålet.

Kostnaderna för jordbrukets förseende med arbetskraft uppskattar styrelsen sålunda till sammanlagt (175 000 + 20 000 + 3 000 + 150 000) 348 000 kronor.

Hyresbidrag till deltagare i *omskolningskurser för viss friställd arbetskraft* ha, anför styrelsen, utgått i avsevärt mindre omfattning än vad tidigare räknats med, och utgifterna torde för budgetåret 1950/51 icke komma att uppgå till mer än 15 000 kronor. Att omskolningsverksamheten haft en så ringa omfattning sammanhänger givetvis med rådande arbetskraftsbrist och lättheten för även arbetare med bristfällig yrkesutbildning att erhålla

arbete i den öppna marknaden. Styrelsen anser emellertid, att verksamheten bör bibehållas, då även vid goda möjligheter till sysselsättning det alltid finns svårplacerad arbetskraft, som genom omskolning kan tillföras produktionen. Under förutsättning av ett oförändrat arbetsmarknadsläge under nästa budgetår torde ett belopp av 25 000 kronor vara tillfyllest för bestridande av de styrelsen åvilande kostnaderna för verksamheten.

Kostnaderna för *bidrag till arbetstagares resor* under budgetåret 1950/51 ha i medelsframställningen uppskattats till 750 000 kronor. Med hänsyn till den under den gångna delen av budgetåret betydande överflyttningen av arbetskraft till framför allt jordbruket och exportindustrin torde detta belopp icke bli tillräckligt, utan kostnaderna torde böra uppskattas till 1 000 000 kronor. — Under budgetåret 1951/52 bör, liksom beträffande bidrag till kollektiva bethushåll, frågan om bidrag skall utgå till resekostnader och traktamentsersättningar för arbetskraft till betskötseln få prövas med hänsynstagande till förhandlingarna rörande de allmänna villkoren för betodlingen. Styrelsen anser vidare, att bidragen till resor för deltagare i jordbruksläger böra kunna reduceras och resebidrag utgå endast till deltagare, som måste placeras i annat län än hemlandet. Ytterligare bör normalt icke längre bidrag tillerkännas tillfällig arbetskraft till jordbruket för dagliga resor. — Därest resebidrag skall utgå till arbetskraft till betskötseln beräknar styrelsen medelsbehovet för resor till 900 000 kronor; skall dylikt resebidrag ej utgå, synes ett belopp om 700 000 kronor tillfyllest. I avvaktan på resultatet av nämnda förhandlingar beräknar styrelsen ett medelsbehov av 900 000 kronor.

I avvaktan på prövning av frågan om *arbetsblockorganisationens* fortbestånd, beräknas för denna organisation 200 000 kronor. För *kursverksamhet för hemassistenter och hemsamariter* beräknar styrelsen 50 000 kronor innevarande budgetår; samma belopp anses tillräckligt under nästa budgetår.

Till *psykotekniska undersökningar* av arbetssökande hos ungdomsförmedlingen föreslås 20 000 kronor. Kostnaden för arvoden m. m. åt vissa ledamöter och kanslipersonal hos *byggnadsberedningen*, vilken kostnad i styrelsens anslagsberäkning för budgetåret 1950/51 upptogs till 80 000 kronor, har nedräknats till 26 000 kronor för nästa budgetår.

För vissa *övriga ändamål* (utbildning av kvinnliga bilförare, arbetsanalysering m. m.), beräknar styrelsen 25 000 kronor.

Styrelsen framhåller, att vissa kostnader under anslaget äro synnerligen svåra att på förhand uppskatta och vid en ändring i arbetsmarknadsläget lätt nog kunna springa upp till betydligt större belopp än man i förväg räknat med. Förändringar i arbetsmarknadsläget kunna också föranleda andra arbetsmarknadsreglerande åtgärder än de förut nämnda, vilka åtgärder böra bekostas från anslaget. Med hänsyn härtill utgår styrelsen från att de medel, som vid olika tidpunkter finnas disponibla å anslaget, av Kungl. Maj:ts skola kunna ställas till styrelsens förfogande för bestridande av uppkommande ytterligare kostnader för de ändamål, vilka upptagits i det föregå-

ende, liksom för andra hithörande åtgärder, vilka icke nu kunna förutses. Slutligen framhåller styrelsen, att den i sina beräkningar icke tagit hänsyn till att pris- och löneförhöjningar av olika slag kunna göra de nu beräknade beloppen otillräckliga och nödvändiggöra tilläggsanslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen förordar, att utgifterna för här nämnd verksamhet (348 000 + 25 000 + 900 000 + 200 000 + 50 000 + 20 000 + 26 000 + 25 000) 1 594 000 kronor, sammanföras under ett anslag, rubricerat kostnader för överflyttning av arbetskraft. Styrelsen föreslår, att anslaget upptages med avrundat 1 600 000 kronor.

Styrelsen har härefter behandlat medelsbehovet för arbetsvårdsverksamheten.

Efter proposition till 1950 års riksdag beviljades vid höstsessionen medel till inrättandet av en *arbetsklirik i Stockholm*. Staten är huvudman, men kliniken avses bliva en fristående institution med egen styrelse. För utgifter, som sammanhänga med kliniken, anses ett särskilt anslag böra anvisas. I förenämnda proposition angåvos de årliga driftkostnaderna till 88 150 kronor; för budgetåret 1951/52 beräknar styrelsen härför 96 000 kronor. Vid kliniken skall förutom kvalificerad arbetsprövning även bedrivas forskningsverksamhet inom arbetsprövningens och arbetsträningens område, varför vid densamma bör finnas ett sådant urval av maskiner, undersöknings- och behandlingsapparatur, att konkreta arbetssituationer kunna konstrueras samtidigt som lämplig behandling kan meddelas. I synnerhet under verksamhetens första tid kommer därför behov av nyinköp av utrustning av olika slag att uppstå, och styrelsen beräknar kostnaden härför till 20 000 kronor. Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår, att till kostnader för arbetskliniken vid Karolinska sjukhuset för nästa budgetår anvisas ett anslag av (96 000 + 20 000) 116 000 kronor.

Under ett reservationsanslag till *bidrag till kommunal eller enskild arbetsvårdsverksamhet* har styrelsen tagit upp medel för följande ändamål.

Statsbidraget till en av Göteborgs stad upprättad arbetsklirik beräknas stiga från för innevarande budgetår beräknade ca 26 800 kronor till 30 000 kronor.

F. n. finnas två särskilda avdelningar för halvskyddad sysselsättning, en i Stockholm samt en i Varberg. Styrelsen framhåller, att intresset för denna form av arbetsvård kan väntas bli större i och med att frågan om statsbidrag blivit löst. Anslagsbehovet beräknas därför öka med 10 000 kronor till 30 000 kronor.

Arbetscentraler och träningsverkstäder, som upprättats av landsting och primärkommuner samt enskilda sammanslutningar, skola enligt de av riksdagen godkända statsbidragsgrunderna kunna erhålla statsbidrag med högst 50 % av föreståndares och arbetsledares löner och med hela kostnaden för anskaffningen av desinfektionsanordningar för smittoförande tuberkulösa. Rörande medelsbehovet för statsbidrag till sådana institutioner anför styrelsen bl. a.:

1949 hade träningsverkstäder och arbetscentraler för partiellt arbetsföra organiserats av 12 huvudmän och den utbetalda årliga lönesumman till föreståndare och egentliga arbetsledare uppgick till 192 889 kronor. Därefter ha nya träningsverkstäder och arbetscentraler upprättats i Karlstad, Uppsala och Linköping, varjämte på andra platser en viss omorganisation och utvidgning av verksamheten ägt rum. Under den närmaste tiden komma ytterligare verkstäder av denna typ att upprättas. För nästa budgetår uppskattas medelsbehovet för arbetsträningsinstitut och skyddade verkstäder till 235 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för bidrag till kommunal eller enskild arbetsvårdsverksamhet beräknas sålunda till (30 000 + 30 000 + 235 000) 295 000 kronor.

Vad härefter angår *arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* beräknas kostnaderna för intensifierad upplysning och propaganda under nästa budgetår till 15 000 kronor. Erfarenheten har, anför styrelsen, visat, att personer med synliga defekter, lungtuberkulösa samt psykiskt sjuka och socialt belastade ha större svårigheter än andra partiellt arbetsföra att finna sig till rätta på arbetsplatsen på grund av arbetskamraternas och arbetsgivarnas inställning. Den upplysnings- och propagandaverksamhet, som bedrivits i olika sammanhang, samt den mera personliga påverkan, som utövats av arbetsvårdsassistenterna, har ej visat sig tillräcklig.

Sedan verksamhetens början i november 1948 ha, upplyser styrelsen, 677 partiellt arbetsföra beviljats yrkesutbildning genom styrelsen. I propositionen 1950: 167 beräknades styrelsens medelsbehov under budgetåret 1950/51 för beredande av yrkesutbildning m. m. åt partiellt arbetsföra till 500 000 kronor. Samtidigt förordades en utvidgning av ifrågavarande hjälpform. Den successiva utbyggnaden av styrelsens yrkesutbildande verksamhet och tillkomsten av arbetsklinikerna i Stockholm och Göteborg kommer för nästa budgetår att medföra ett ökat medelsbehov, vilket styrelsen uppskattar till 700 000 kronor.

För psykotekniska undersökningar av arbetsvårdsklientelet beräknas 30 000 kronor samt för läkarundersökningar och provanställningar oförändrat 50 000 resp. 25 000 kronor.

Totalkostnaderna för styrelsens arbetsvårdsverksamhet uppskattas sålunda till (15 000 + 700 000 + 30 000 + 50 000 + 25 000) 820 000 kronor. Styrelsen föreslår, att detta belopp anvisas under ett särskilt förslagsanslag.

Yttranden.

Statskontoret kan icke förorda någon ökning av kostnaderna för arbetsmarknadsstyrelsens kursverksamhet. Vidare avstyrker ämbetsverket dels det för nyinköp av utrustning för arbetskliniken i Stockholm begärda beloppet å 20 000 kronor, dels ock de ytterligare belopp, som begärts för styrelsens yrkesutbildande verksamhet och för psykotekniska anlagsprov.

1950 års arbetsförmedlingsutredning, vars utlåtande endast avser åtgärderna för jordbrukets förseende med arbetskraft, erinrar om att medelsbe-

hovet för arbetskraft till betskötseln blir beroende av pågående förhandlingar. Utredningen anser önskvärt, att åtminstone kostnaderna för de kollektiva bethushållen överflyttas från staten till sockernäringen eller vederbörande arbetsgivare och arbetstagare. I fråga om åtgärderna för jordbruket anför arbetsförmedlingsutredningen vidare bl. a.:

Bortsett från läger för betskötseln, beträffande vilka förhandlingsresultatet bör vara avgörande, anser utredningen det i princip icke längre vara statsverkets sak att lämna bidrag till jordbruksläger. Kostnaderna böra bestridas av de enskilda personer eller företag, som ha nytta av lägren. Arbetsförmedlingsorganen böra dock fortfarande ställa sin erfarenhet och allmänna service till de arbetsgivares förfogande, som önska anordna sådana läger. Utredningen anser sig kunna förorda angivna inskränkning, eftersom det icke torde bereda svårigheter att taga upp sådana åtgärder på nytt, om försörjningsläget så påkallar. Därest genom särskilda omständigheter allvarlig brist på arbetskraft till jordbruket uppstår, kan utredningen sålunda tillstyrka, att staten bidrager till vissa resekostnader, såsom resor för att skolungdom i resp. hemorter skall kunna medverka vid rotfruktsgallring och liknande arbeten samt vid potatisupptagning. Mot förslaget att bidrag normalt icke längre bör tillerkännas tillfällig arbetskraft för dagliga resor har utredningen intet att erinra.

Två ledamöter i utredningen anse, att kostnaderna för jordbrukslägren endast i viss utsträckning böra överföras på odlarna. Tillräckliga skäl synas enligt deras mening icke föreligga för att staten skall bestrida kostnader för läger som anordnas för frukt- och jordgubbsplockning. Med hänsyn till svårigheterna att tillgodose jordbrukets behov av arbetskraft främst för skörden, bör arbetsmarknadsstyrelsen emellertid i övrigt icke vara betagen möjligheten att vid behov anordna jordbruksläger och bestrida kostnader för personal å läger samt för lägerdeltagarnas resor.

Framställningar om vissa avskrivningar samt yttrande däröver.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 30/6 1950) anmält i huvudsak följande. Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t utlånade länsarbetsnämnderna till de svenskar och flyktingar, som under krigsåren anvisades skogsarbete, verktyg samt i mindre utsträckning arbetskläder och förläggningsmateriel. Till de låntagare, som avvikit från arbetet utan att redovisa utlämnad utrustning, ha krav framställts. I en del fall har utrustningen på grund härav återställts eller ersättning lämnats. I åtskilliga fall synas låntagarna dock ha saknat fast adress och ha därför icke kunnat nås med kravskrivelser. Antalet utestående fordringar utgör 4 090 till ett sammanlagt värde av 30 261 kronor 23 öre. Det övervägande antalet fordringar uppgår icke till 10 kronor. 258 fordringar överstiga 15 kronor; av dessa avse endast 52 mer än 25 kronors värde. Statsverkets kostnader för indrivning av ifrågavarande småbelopp skulle säkerligen bli större än vad som skulle inflyta i ersättningar. Styrelsen anser därför, att indrivning endast bör komma i fråga för de fordringar, som överstiga 25 kronor, och att övriga böra avskrivas.

Framställningen tillstyrkes av *riksräkenskapsverket*. Med hänsyn till att sammanlagda beloppet av de fordringar, som överstiga 25 kronor, endast uppgår till 2 229 kronor, föreslår ämbetsverket, att arbetsmarknadsstyrelsen bemyndigas att efter förnyat krav avskryva även dessa fordringar, om kostnaderna för ytterligare indrivningsåtgärder av styrelsen skulle befinnas icke stå i rimlig proportion till fordringsbeloppet.

Härefter har *arbetsmarknadsstyrelsen* (skr. 28/2 1951) hemställt om medgivande att avskryva ett belopp av 3 302 kronor 28 öre avseende kostnader för av kocklag vid huggarkurser åren 1943—1949 beställda livsmedel. Ca 130 kocklagsdeltagare hade av skilda anledningar icke fullgjort sina förpliktelser. Länsarbetsnämnderna hade emellertid lämnat leverantörerna begärd ersättning. Samtidigt har styrelsen hemställt om bemyndigande att avskryva 2 983 kronor 18 öre, avseende ogulden ersättning i nio fall för uthyrning under åren 1946—1948 av baracker, maskiner m. m.

Framställning om höjda utbildningsbidrag.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 2/3 1951) anført, att styrelsen och försvarets socialbyrå i framställning till försvarsdepartementet hemställt om höjda bidrag och ersättningar till under militärtjänst skadade personer, som undergå omskolning m. m. Förslaget innebär i huvudsak, att utbildningsbidraget, som f. n. utbetalas med ett månatligt belopp av 250—300 kronor i olika ortsgrupper, i stället skall utgå med 300—350 kronor. Utbildningsbidraget till den som under utbildningstiden sammanbor med sin familj skall höjas från nuvarande 214 kronor 50 öre — 229 kronor 50 öre för månad till ett enhetligt belopp av 250 kronor för månad.

Arbetsmarknadsstyrelsen har framhållit, att utbildningsbidrag till s. k. civilskadade — d. v. s. civila partiellt arbetslösa som erhålla arbetsvård genom styrelsen — utgår enligt de bestämmelser, som meddelats beträffande i militärtjänst skadade. Under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall till i styrelsens och socialbyråns gemensamma skrivelse framlagda förslag föreslår styrelsen därför — dels med hänsyn till prisfördyringarna, dels ock för bibehållande av enhetlighet beträffande utbildningsförmånerna — att även utbildningsbidragen till de civilskadade höjas i motsvarande mån. Kostnaderna under nästa budgetår för de föreslagna höjningarna av utbildningsförmånerna för civilskadade beräknas till ca 100 000 kronor.

Departementschefen.

Jag delar besparingsutredningens uppfattning att det hittillsvarande anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft bör uppdelas. Arbetsmarknadsstyrelsens förslag i detta hänseende synes i huvudsak kunna godtagas.

I det följande behandlar jag först frågan om egentliga åtgärder för överflyttning av arbetskraft och därefter arbetsvårdsverksamheten.

Frågan om bidrag till kollektiva hushåll för arbetskraft vid betskötsel och

betupptagning torde få prövas i anslutning till förhandlingarna rörande de allmänna villkoren för betodlingen. I detta sammanhang böra emellertid enligt min mening särskilda medel icke beräknas för nämnda ändamål. Vad angår jordbrukslägren har arbetsmarknadsstyrelsen anfört, att styrelsen icke längre bör bestrida kostnader för mottagande av utländska lägerdeltagare. Häremot har jag icke något att erinra. Med anledning av vad arbetsförmedlingsutredningen anfört vill jag som min uppfattning framhålla, att arbetsmarknadsstyrelsen tills vidare alltjämt bör äga möjlighet att — främst i samband med skörden — underlätta jordbrukets arbetskraftsförsörjning genom anordnande av läger för skolungdom m. fl. och genom att i viss utsträckning bestrida kostnaderna för lägerdeltagarnas resor. Det synes visserligen kunna ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl finnas för att läger med bidrag av statsmedel böra anordnas för frukt- och jordgubbsplockning. Enligt vad jag inhämtat har emellertid den hjälp, som på detta sätt lämnas odlarna, stor betydelse för befolkningen i vissa bygder. Möjligheten att anordna läger även för nämnda ändamål bör därför icke uteslutas utan en närmare undersökning av konsekvenserna. Det bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att göra en sådan undersökning. Styrelsen beräknar, att kostnaderna för jordbruksläger under nästa budgetår skola nedgå med 75 000 kronor i förhållande till vad som beräknats för innevarande budgetår. Ytterligare nedräkning synes tills vidare icke böra ske.

Mot vad styrelsen i övrigt anfört rörande åtgärder för att förse jordbruket med arbetskraft samt rörande hyresbidrag till deltagare i omskolningskurser för friställd arbetskraft har jag icke något att erinra. — Frågan huruvida resor för arbetskraft till betskötseln skola bekostas från detta anslag bör göras beroende av förenämnda förhandlingar angående betodlingen. Jag beräknar icke i detta sammanhang medel för ändamålet.

Besparingsutredningen har föreslagit, att några kurser för hemassistenter och hemsamariter icke skola anordnas under nästa budgetår. Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår för sin del, att för detta ändamål beräknas 50 000 kronor. Nämnda kurser äro förhållandevis korta, 3—14 dagar. Kurserna för hemassistenter ha till syfte att öka tillgången på kompetent huslig arbetskraft medan avsikten med utbildning av hemsamariter är att öka möjligheterna till vård av sjuka i hemmen och därmed avlasta sjukhusen. Det synes önskvärt, att denna kursverksamhet i någon form får bestå. Det bör dock övervägas, huruvida arbetsmarknadsstyrelsen i fortsättningen skall handha verksamheten. Det torde få ankomma på 1950 års arbetsförmedlingsutredning att pröva denna fråga. Tills vidare räknar jag med det av styrelsen angivna beloppet under nu ifrågavarande anslag.

Sedan riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap framlagt förslag angående viss ombildning av arbetsblockorganisationen — för vilket förslag redogörelse lämnats i propositionen 1950:145, s. 24 — anförde t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Andersson, vid anmälan av nämnda proposition (s. 25), att frågan om organisationens bestånd borde prövas

av 1950 års arbetsförmedlingsutredning. Efter samråd med statsrådets övriga ledamöter har jag emellertid kommit till den uppfattningen, att organisationen kan avvecklas utan att nämnda undersökning avvaktas. Organisationen tillkom under andra världskriget och dess uppgift var att möjliggöra ett samfällt utnyttjande för flera bruksdelar inom jordbruket av arbetskraft, dragare, redskap och maskiner. För detta sitt egentliga ändamål har organisationen icke utnyttjats i nämnvärd utsträckning. Däremot har den tagits i anspråk för vissa planläggningsuppgifter. Sålunda ha genom överblockledarna — av vilka i regel en finnes inom varje kommun — och blockledarna infordrats uppgifter rörande värnpliktiga jordbrukare, vilka uppgifter lagts till grund för systemet med uppgiftskort. Genom dessa kort avses att vinna möjlighet att snabbt kunna hemförlova större eller mindre kategorier jordbrukare, som äro inkallade till beredskapstjänstgöring vid försvaret. Vidare ha överblockledare och blockledare medverkat vid uttagning av hästar och traktorer för militära behov. De ha avgivit utlåtande över ansökningar om anstånd med värnpliktstjänstgöring och om uppskov vid mobilisering. Slutligen ha de medverkat vid utplacering av militär skördehjälp, vid skördeuppskattning m. m. Överblockledarna avlönas f. n. av kommunerna, som i vissa fall erhålla statsbidrag till dessa kostnader enligt bestämmelserna om statsbidrag till kostnaderna för kristidsnämnds verksamhet. Enligt riksnämndens förslag skulle kostnaderna för arvoden bestridas helt av statsmedel, för vilket ändamål ett belopp av 200 000 kronor för år beräknades erforderligt.

Det förefaller icke nödvändigt, att arbetsblockorganisationen är i verksamhet under nuvarande förhållanden. De uppgifter, som erfordras för olika ändamål och som nu införskaffas genom överblockledare och blockledare, torde kunna erhållas från olika kommunala organ, från hushållningssällskapen m. fl. Det är med hänsyn härtill min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att bestämmelserna om blockorganisationen upphävas. Under sådana förhållanden beräknar jag icke något medelsbehov för denna organisation under nu ifrågavarande anslag.

I övrigt har jag icke något att erinra mot vad styrelsen föreslagit rörande andra frågor än arbetsvårdsfrågor. Medelsbehovet under anslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft skulle sålunda uppgå till det av styrelsen angivna beloppet 1 600 000 kronor med avdrag av det belopp å 200 000 kronor, som av styrelsen beräknats för arvoden till överblockledare, ävensom 350 000 kronor som beräknats för kollektiva hushåll och resor i samband med betodlingen. Medelsbehovet skulle alltså utgöra (1 600 000 — 550 000) 1 050 000 kronor. Såsom arbetsmarknadsstyrelsen anfört bör Kungl. Maj:t emellertid äga möjlighet att vid behov snabbt ställa medel till förfogande för arbetsmarknadsreglerande åtgärder, som påkallas på grund av hastigt inträdande förhållanden men för vilka särskilda medel icke beräknats. På grund härav bör under anslaget beräknas ett ytterligare belopp av 300 000 kronor, vilket belopp bör stå till Kungl. Maj:ts disposition. Hela anslaget bör alltså upptagas till (1 050 000 + 300 000) 1 350 000 kronor.

Den å anslaget vid utgången av budgetåret 1950/51 befintliga reservationen bör, i den mån den icke är disponerad genom tidigare meddelade beslut, tillföras budgetutjämningsfonden.

Jag övergår härefter till arbetsvårdsverksamheten. I propositionen 1950: 167 föreslogs en utvidgad försöksverksamhet för hjälp åt partiellt arbetsföra. Därvid beräknades medelsbehovet för olika åtgärder under ett helt budgetår. Riksdagen (statsutsk. utl. nr 212, rd. skr. 396) biföll de i propositionen framlagda förslagen, ehuru först vid höstsessionen. Till följd härav ha för återstående del av innevarande budgetår i vissa fall anvisats lägre belopp än som angåvos i propositionen. I det följande tages som utgångspunkt de kostnader, som beräknats för hela budgetåret 1950/51.

De årliga driftkostnaderna för arbetskliniken i Stockholm uppskattades i nämnda proposition till 88 150 kronor. Med hänsyn till höjda löner beräknar styrelsen kostnaderna för nästa budgetår till 96 000 kronor. Styrelsen har vidare under hand anmält, att det för klinikens inrättande beräknade beloppet, 113 700 kronor, numera på grund av höjda byggnadskostnader icke beräknas förslå för ändamålet. Styrelsen har uppskattat merkostnaden till 23 000 kronor. Jag tillstyrker, att ett belopp av $(96\ 000 + 23\ 000)$ 119 000 kronor anvisas under ett särskilt reservationsanslag med rubriken Arbetskliniken i Stockholm. Däremot kan jag icke f. n. förorda ytterligare medelsanvisning för inköp av utrustning till kliniken.

Statsbidraget till en av Göteborgs stad upprättad arbetsklirik upptogs i förenämnda proposition till 26 800 kronor. Enligt vad jag inhämtat beräknas bidraget för nästa budgetår numera till 32 500 kronor. Beloppet synes böra godtagas.

För statsbidrag till halvskyddad verksamhet samt till skyddad verksamhet föreslår jag oförändrade belopp, 20 000 resp. 100 000 kronor. Jag kan alltså icke f. n. tillstyrka styrelsens förslag om höjning av medelsanvisningen för angivna ändamål.

Jag förordar i enlighet med det anförda, att ett belopp av $(32\ 500 + 20\ 000 + 100\ 000)$ 152 500 kronor anvisas såsom reservationsanslag under rubriken Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet.

Vad härefter beträffar arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdande verksamhet får jag anföra följande.

Jag kan icke förorda, att större belopp än 5 000 — mot av styrelsen beräknade 15 000 — kronor ställes till förfogande för upplysningsverksamhet.

För styrelsens försöksverksamhet för beredande av yrkesutbildning, omskolning m. m. åt partiellt arbetsföra beräknades i förutnämnda proposition 500 000 kronor. Styrelsen har hemställt, att för nästa budgetår beräknas ett belopp av 700 000 kronor, vartill vid bifall till styrelsens hemställan om höjning av utbildningsbidragen skulle komma ytterligare 100 000 kronor. Såsom styrelsen anført kommer inrättandet av arbetsklinikerna i Stockholm och Göteborg att ställa ökade krav på utbildningsbidrag. Dessa bidrag böra liksom hittills utgå enligt samma regler som tillämpas i fråga

om bidrag till i militärtjänst skadade personer, som undergå omskolning. Jag anser mig emellertid oaktat nu angivna omständigheter icke kunna tillstyrka, att högre belopp än 700 000 kronor beräknas för omskolningsbidrag under nästa budgetår.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för psykotekniska undersökningar, läkarundersökningar samt provanställningar har jag icke något att erinra. Jag beräknar alltså för dessa ändamål resp. 30 000, 50 000 och 25 000 kronor.

Nu angivna belopp, utgörande (5 000 + 700 000 + 30 000 + 50 000 + 25 000) 810 000 kronor, bör anvisas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet.

Vad slutligen angår arbetsmarknadsstyrelsens framställningar om avskrivning av vissa fordringar torde såväl ekonomiska som administrativa skäl tala för att avskrivning sker. Såsom riksräkenskapsverket föreslagit, bör avskrivningen kunna omfatta även de belopp styrelsen ansett böra indrivvas. Om riksdagen icke anför erinran häremot, torde arbetsmarknadsstyrelsen således böra medgivas avskriva ifrågavarande fordringar, tillhoppa 36 546 kronor 69 öre.

Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet.

Å riksstaten för innevarande budgetår har till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet anvisats ett reservationsanslag av 100 kronor. Vid utgången av budgetåret 1949/50 fanns å anslaget en reservation av 3 901 197 kronor.

Kungl. Maj:t har medgivit, att under budgetåret 1950/51 från anslaget må bestridas utgifter intill nedan angivna belopp i den mån medel för täckande av utgifterna finnas disponibla å anslaget.

	Kronor
Driftkostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förråd	450 000
Byggnadsarbeten vid förråden i Gnesta och Långsele	285 000
Anskaffning av maskiner, redskap och förläggingsmateriel	500 000
Anskaffning av reservdelar	150 000
Kostnader för uppläggning av förråd av rör och rördelar	50 000
Summa kronor	1 435 000

Kungl. Maj:t har vidare medgivit, att arbetsmarknadsstyrelsen, under angivna förutsättning, må under budgetåret 1950/51 disponera vid utgången av budgetåret 1949/50 outnyttjade medel — 696 000 kronor — under de genom Kungl. Maj:ts tidigare beslut fastställda anslagsposterna till anordnande av ett nytt centralförråd, till återanskaffning av maskiner, redskap och förläggingsmateriel samt till nyanskaffning av maskiner.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 12/1 1951) anfört, att försäljningsinkomsterna under innevarande budgetår, som tidigare uppskattats till 30 000 kronor, på grund av fortsatta försäljningar numera beräknas komma att uppgå till 700 000 kronor. Hyresinkomster och debiteringar å andra anslag beräknas fortfarande till 300 000 resp. 225 000 kronor. Styrelsen räknar sålunda med att uppbördsmedlen komma att uppgå till 1 225 000 kronor, varigenom under anslaget tillgängliga medel skulle utgöra (3 901 197 + 100 + 1 225 000) ca 5 125 000 kronor.

I fråga om utgifterna under anslaget anför styrelsen bl. a. följande.

Enligt utgiftsstaten för innevarande budgetår må från anslaget bestridas utgifter till ett sammanlagt belopp av 1 435 000 kronor. Belastningen av anslagsposten Driftkostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förråd beräknar styrelsen på grund av nedgång i verksamheten, varigenom bl. a. personalen vid förrådet i Tenhult så när som på en man kunnat entledigas, komma att bli ca 80 000 kronor lägre än vad tidigare räknats med. Byggnadsarbetena vid förråden i Gnesta och Långsele beräknas i avvaktan på en av styrelsen igångsatt utredning angående förrådsverksamheten icke bli påbörjade under innevarande budgetår, varför anslagsposten härför icke kommer att bli ianspråktagen. Posten till anskaffning av maskiner, redskap och förläggingsmateriel beräknar styrelsen bli belastad med ett belopp av ca 615 000 kronor, varav ca 415 000 kronor avse från föregående budgetår reserverade medel. Resterande medel å sistnämnda post, 300 000 kronor, beräknas bli disponerade genom utlagda beställningar. Övriga anslagsposter beräknar styrelsen bli ianspråkta men att medel därutöver icke komma att erfordras. De sammanlagda utgifterna under anslaget uppskattas sålunda till (1 435 000 — 80 000 — 285 000 + 115 000) 1 185 000 kronor.

Utifrån sålunda gjorda beräkningar skulle vid innevarande budgetårs utgång finnas en reservation å anslaget av (5 125 000 — 1 185 000) 3 940 000 kronor.

Vid beräkning av kostnaderna för nästa budgetår har styrelsen utgått från förrådsverksamhetens nuvarande utformning. Styrelsen räknar med att hyresinkomsterna, med hänsyn till att försäljning eller överlåtelse av hittills uthyrda baracker ägt rum, komma att nedgå till 250 000 kronor. Debiteringar å andra anslag beräknas på grund av den minskade omfattningen av verksamheten i egen regi nedgå till 150 000 kronor. Försäljningar torde förekomma endast i samband med kassation och utbyte av materiel och uppskattas till 50 000 kronor. Tillgängliga medel å anslaget skulle sålunda komma att utgöra (3 940 000 + 250 000 + 150 000 + 50 000) 4 390 000 kronor.

Driftkostnaderna vid styrelsens centralförråd anses kunna begränsas ytterligare till 340 000 kronor. Maskinparken bör såväl kvalitativt som kvantitativt erhålla en tillfredsställande standard. Styrelsen hemställer, att för nästa budgetår till anskaffning av maskiner m. m. anvisas 2 700 000 kronor; programmet för anskaffningen kommer därvid att uppgöras i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Anskaffning av reservdelar samt kostnader för uppläggning av förråd av rör och rördelar beräknas till oförändrat 150 000 resp. 50 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna under anslaget för budgetåret 1951/52 skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till följande belopp.

Driftkostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förråd	kronor	340 000
Anskaffning av maskiner, redskap och förläggningsmateriel	»	2 700 000
Anskaffning av reservdelar	»	150 000
Kostnader för uppläggning av förråd av rör och rördelar	»	50 000
Summa kronor		3 240 000

Styrelsen framhåller, att utgiftsstaten eventuellt måste jämkas med hänsyn till under budgetåret uppstående fördyringar.

Då å anslaget tillgängliga medel för budgetåret 1951/52 i det föregående beräknats till 4 390 000 kronor, föreslår styrelsen, att anslaget endast anvisas med formellt belopp.

Statskontoret har icke funnit anledning till uttalande över styrelsens framställning i denna del.

Departementschefen.

Inom arbetsmarknadsstyrelsen pågår f. n. en utredning angående möjligheten att rationalisera styrelsens förrådsverksamhet. Även denna del av styrelsens verksamhet torde få överses av 1950 års arbetsförmedlingsutredning. För nästa budgetår torde emellertid medel få beräknas för nuvarande förrådsorganisation. Jag har icke annat att erinra mot styrelsens beräkningar än att till anskaffning av maskiner, redskap och förläggningsmateriel under nästa budgetår bör beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 500 000 kronor.

Någon ny medelsanvisning erfordras icke under detta anslag. I enlighet med styrelsens förslag torde anslaget uppföras med endast ett formellt belopp av 100 kronor.

Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.

Under denna rubrik har för budgetåret 1950/51 anvisats ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Företagareföreningar finnas f. n. i Gotlands, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Företagareföreningen i Kronobergs län har bildats innevarande budgetår.

Föreningarna ha till uppgift att befordra möjligheterna till lönande småföretagsverksamhet i syfte att åstadkomma en större differentiering av näringslivet inom föreningarnas verksamhetsområden. Verksamheten omfattar långivning på fördelaktigare villkor än dem, som i regel kunna erhållas i fråga om vanliga banklån, samt i vissa fall subvention. Genom hos för-

eningarna anställda konsulenter bedrives en omfattande teknisk och kommersiell upplysning och rådgivning i hithörande frågor.

Medlemmarna i föreningarna, vilka vanligtvis bildats på initiativ av länsmyndigheterna, utgöras huvudsakligen av för föreningarnas syfte intresserade enskilda personer, bolag och föreningar liksom även landsting ochushållningssällskap samt i vissa fall kommuner och andra samfälligheter. Medlemskapet grundar sig på andelar. Medlemsantalet har på grund av föreningarnas struktur och uppgifter varit relativt begränsat. Föreningarna äro samtliga konstruerade som ekonomiska föreningar u. p. a.

Till föreningarnas låne- och bidragsverksamhet har Kungl. Maj:t under innevarande budgetår utlämnat understöd med sammanlagt 650 000 kronor, varav 150 000 kronor till Jämtlands läns företagareförening, 200 000 kronor till Västerbottens företagareförening och 300 000 kronor till Norrbottens småindustriförening. Av de beviljade beloppen ha 10 % lämnats såsom subvention och resten såsom lån.

Samtliga företagareföreningar ha hittills av staten erhållit understöd för låne- och bidragsverksamhet med sammanlagt 13 135 000 kronor, därav såsom lån 10 542 000 kronor och såsom subvention 2 593 000 kronor.

Till företagareföreningarnas administrationskostnader utgå bidrag från ett under tionde huvudtiteln upptaget anslag till upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri.

1950 års besparingsutrednings promemoria.

Besparingsutredningen ifrågasätter, om den av företagareföreningarna bedrivna låneverksamheten fyller ett sådant behov, att anledning finns att fortsätta med densamma. I avvaktan på det förslag om införande av s. k. blancokrediter, som 1949 års banklagssakkunniga kunna väntas framlägga inom kort, bör låneverksamheten i varje fall ej ytterligare utvidgas. Huvudparten av reservationen å förevarande anslag bör därför överföras till budgetutjämningsfonden vid utgången av innevarande budgetår, medan en mindre del av reservationen eventuellt kan kvarstå för oförutsedda medelsbehov.

Utredningen föreslår vidare, att det av riksdagen lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att använda medel under anslaget till andra ändamål än lån och bidrag till företagareföreningar tills vidare icke utnyttjas av Kungl. Maj:t.

Departementschefen.

Företagareföreningarnas verksamhet har under innevarande budgetår bedrivits i samma former och i stort sett i samma omfattning som under föregående budgetår. Intresset för verksamheten har alltmera ökat. Utöver förut nämnda föreningar äro sådana f. n. under bildande i Kalmar, Örebro och Kopparbergs län. Under senare år ha vidare liknande sammanslutningar tillkommit i Stockholms och Södermanlands län, benämnda närings- och kommunikationsrådet i Stockholms län resp. Södermanlands läns småföre-

tagarenämnd. Sistnämnda organisationer stå under tillsyn av vederbörande landsting, vilka även finansiera verksamheten. Denna omfattar tills vidare enbart rådgivning och upplysning i tekniska och ekonomiska frågor.

De föreningar, vilka hittills erhållit lån av statsmedel för kreditgivning, finnas samtliga inom de län, framför allt i Norrland, där sedan gammalt riskerna för arbetslöshet äro störst och behovet av ett differentierat näringsliv genom nyetablering av småföretag framstår som angeläget. Goda resultat ha nåtts genom den verksamhet, som föreningarna i dessa län bedriva i samråd med vederbörande arbetsmarknadsorgan. Verksamheten, vilken utgör ett viktigt medel i samhällets beredskap mot en depression, är därför förtjänt av statsmakternas fortsatta stöd.

I de delar av mellan- och sydsverige, som omfattas av de nytillkomna föreningarnas (nämndernas) verksamhetsområden, har näringslivet en annan struktur. En eventuell kreditverksamhet inom dessa områden med deras i allmänhet väl utvecklade hantverks- och småindustri skulle komma att till största delen beröra redan existerande företag i syfte att höja produktionskapaciteten. I regel torde anledning saknas att understödja en dylik verksamhet med medel från förevarande anslag. Frågan om en utvidgning av den av företagareföreningarna med statsmedel nu bedrivna låneverksamheten torde därför, såsom besparingsutredningen framhållit, böra prövas i samband med det förslag om införande av s. k. blancokrediter, som 1949 års banklagssakkunniga väntas framlägga. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande i frågan synes dock möjlighet böra finnas även för nytillkomna företagareföreningar (nämnder) att i undantagsfall erhålla understöd av statsmedel för en begränsad kreditgivning med anlitande av nämnda anslag.

Vid utgången av budgetåret 1949/50 fanns å anslaget en reservation av 1 511 695 kronor. Det disponibla beloppet utgjorde emellertid vid samma tidpunkt ca en milj. kronor. Såvitt nu kan bedömas torde det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 1 500 000 kronor komma att i huvudsak förbrukas. Vid utgången av detta budgetår odisponerat belopp, vilket sålunda torde kunna beräknas till likaledes ca en milj. kronor, bör överföras till budgetutjämningsfonden och i stället bör ett nytt anslag uppföras. Uppenbara svårigheter föreligga att beräkna medelsåtgången under nästa budgetår. Anslaget torde emellertid även med den av mig förordade utvidgningen av verksamheten kunna uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller sålunda 1 500 000 kronor. Jag har därvid förutsatt, att Kungl. Maj:t liksom under innevarande budgetår skall äga att, om särskilda skäl föranleda därtill, disponera anslaget även för andra ändamål avseende främjande av företagsverksamhet än understöd till företagareföreningarna.

Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till 1 500 000 kronor.

Hemställan.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva avskrivning av i det föregående angivna fordringar om tillhoppa 36 546 kronor 69 öre,

dels ock för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa:

1. till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* ett reservationsanslag av 17 600 000 kronor,
2. till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* ett reservationsanslag av 1 350 000 kronor,
3. till *Arbetskliniken i Stockholm* ett reservationsanslag av 119 000 kronor,
4. till *Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet* ett reservationsanslag av 152 500 kronor,
5. till *Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* ett reservationsanslag av 810 000 kronor,
6. till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* ett reservationsanslag av 100 kronor.
7. till *Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.* ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

J. O. Widman.